

Inventarisatierapport 2025

Natuurgebieden Vattenfall

FREE

Auteur: Inge van der Horst

Titel: Inventarisatierapport 2025, Natuurgebieden Vattenfall Diemen
Datum: 12-11-2025
Auteur: Inge van der Horst
BMP: Kees Wevers, Piet van der Werf
Organisatie: FREE Nature
(Cover)foto's Arjen Boerman, Esther van der Hart, Inge van der Horst

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	4
2. GEBIEDSBESCHRIJVING	5
2.1 DE ZEEHOEVE	6
2.2 OVERDIEMERPOLDER	6
2.3 BAAI VAN BALLAST	7
3. METHODEN EN WERKWIJZEN	8
4. PLANTEN	10
4.1 PLANTEN DE ZEEHOEVE	10
4.2 PLANTEN OVERDIEMERPOLDER	11
4.3 PLANTEN BAAI VAN BALLAST	12
5. VOGELS	14
5.1 VOGELS DE ZEEHOEVE	14
5.2 VOGELS OVERDIEMERPOLDER	15
5.3 VOGELS BAAI VAN BALLAST	15
6. LIBELLEN	17
7. ANDERE WAARNEMINGEN	20
8. BEGRAZINGSEFFECTEN	25
8.1 ONDERBEGRAZING	25
8.2 LIGPLEKKEN	27
9. LITERATUUR	28
<i>Bijlage 1. Lijst van planten waargenomen in 2025</i>	29
<i>Bijlage 2. Lijst van vogels waargenomen in 2025</i>	34
<i>Bijlage 3. Libellenroutes</i>	36
<i>Bijlage 4. Lijst van overige fauna waargenomen in 2025</i>	38

1. Inleiding

'Natuur op eigen benen' is het leidende principe van FREE Nature. Binnen de beheerde natuurgebieden wordt volop ruimte geboden aan grote, vrijlevende grazers, zoals de wisent, het wild rund, de waterbuffel en het wilde paard. Deze diersoorten, in combinatie met andere natuurlijke processen zoals wind, regen en water, dragen bij aan de vorming van het landschap.

Natuurlijke begrazing is een beheervorm waarbij menselijke interventie tot een minimum wordt beperkt. Dit stelt de natuur in staat om zich te ontwikkelen tot dynamische en gevarieerde landschappen met duidelijke overgangen en structuren. Zonder dit beheer zou de vegetatie in veel gebieden dichtgroeien, wat zou kunnen leiden tot het verdwijnen van bepaalde plant- en diersoorten.

Sinds 1999 beheert FREE Nature, in opdracht van Vattenfall, de natuurgebieden De Zeehoeve (gelegen ten noorden van de centrale) en De Overdiempolder (gelegen ten westen van de centrale). In 2017 werd het beheer uitgebreid met de Baai van Ballast, gelegen aan de oostkant van de centrale.

Om de ecologische ontwikkelingen in deze drie gebieden te monitoren, worden jaarlijks flora- en fauna-inventarisaties uitgevoerd. Deze inventarisaties bieden gedetailleerde gegevens over de aanwezige soorten en de ontwikkelingen in aantallen en diversiteit.

De gegevens van de inventarisaties in De Zeehoeve en De Overdiempolder zijn beschikbaar vanaf 2010, terwijl de inventarisaties van de Baai van Ballast zijn gestart in 2015. In 2023 werden in de Zeehoeve en de Baai van Ballast gedeeltelijke broedvogel-tellingen uitgevoerd, volgens de BMP-A methode. Deze methode omvat een inventarisatie van alle broedvogels in het gebied, evenals een registratie van de vogelsoorten die het gebied gebruiken voor foerageren.

Wat betreft de libellen werd in 2025 afgeweken van de gebruikelijk 'Meetnet Libellen' van de Vlinderstichting. In plaats van een volledig gestandaardiseerde telling werden er vier observatierondes uitgevoerd, waarbij de waargenomen libellensoorten werden genoteerd zonder het registreren van exacte aantallen. De drie vaste routes, zoals gedefinieerd door het meetnet, werden echter wel gevolgd, zodat trends in soortdiversiteit over tijd goed kunnen worden gevolgd.

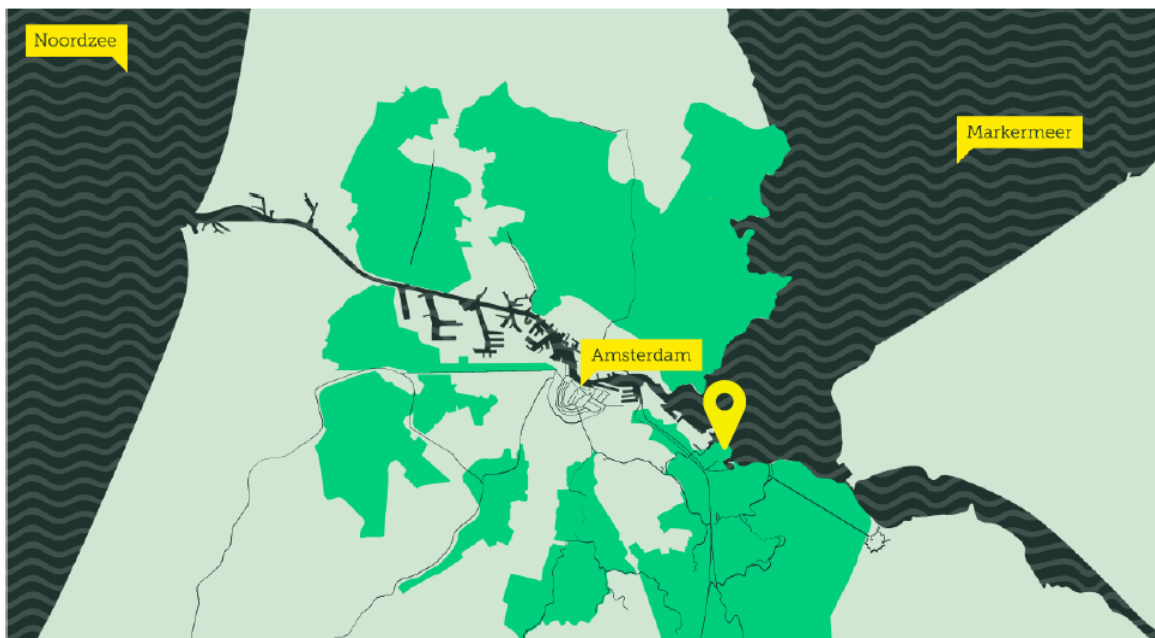

Afbeelding 1: Buizerd (Foto: Arjen Boerman).

2. Gebiedsbeschrijving

De drie gebieden liggen bij de elektriciteitscentrale van Vattenfall Diemen en maken deel uit van de Diemerscheg. Rond Amsterdam zijn acht scheggen te vinden die samen een aaneengesloten groengebied vormen, die vanuit het buitengebied als 'vingers' diep de stad in reiken (Gemeente Amsterdam, 2021). De Diemerscheg is de overkoepelende benaming voor het groene gebied tussen de Noord-Hollandse gemeenten Diemen, Weesp en Gooise Meren. De scheggen staan onder druk, maar er wordt gewerkt aan een plan om natuurverbindingen en nieuwe natuur te creëren.

In dit hoofdstuk wordt per gebied een korte beschrijving gegeven, met daarbij meer informatie over hoe de gebieden de afgelopen jaren begraasd zijn.

Figuur 1. De scheggen van Amsterdam met de locatie van Vattenfall Diemen in de Diemerscheg (Parlement van de Scheggen, 2021).

Figuur 2. Ligging van de drie begrazingsgebieden.

2.1 De Zeehoeve

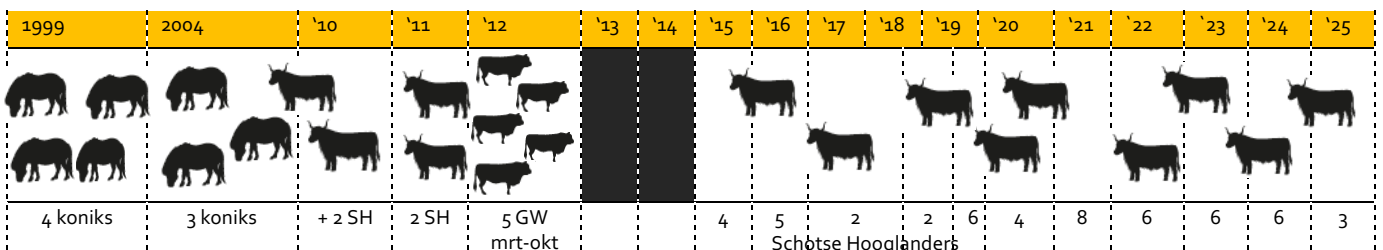
De Zeehoeve is gelegen ten noorden van de centrale en heeft een oppervlakte van circa vijf hectare. Het betreft een laaggelegen poldergebied, bestaande uit klei op veen. In dit gebied is een bos aangeplant, hoofdzakelijk bestaande uit Canadese populieren, met daarnaast ook essen, zwarte elzen en zoete kersen. Het gebied wordt doorkruist door sloten en is vooral in de winterperiode zeer vochtig.

Van 1999 tot 2003 werd het gebied begraasd door vier konikhengsten; vanaf 2004 werd dit aantal teruggebracht naar drie. Koniks hebben de eigenschap de bast van bomen te schillen, wat in dit geval heeft geleid tot het afsterven van een deel van het bos. Door deze schade zijn veel bomen omgevallen, hetgeen resulteerde in open plekken en de aanwezigheid van dood hout.

In 2009 werden twee Schotse hooglander-stieren geïntroduceerd. Destijds was de oppervlakte van het gebied ongeveer zeven hectare groot. In 2011 werd het gebied opnieuw verkleind, waardoor er onvoldoende ruimte was voor zowel runderen als koniks. Dit leidde tot het verwijderen van beide diersoorten. In 2012 werd overgestapt op zomerbegrazing, van maart tot oktober, met een aantal Gallowaykoeien, aangezien het gebied in de winter te klein en te nat is voor begrazing.

In 2013 en 2014 bleef het gebied onbegraasd, vanwege de aanleg van een drukleiding. Sinds 2015 wordt het gebied begraasd door vijf Schotse hooglanders. In 2018 werd het aantal teruggebracht naar twee stieren. In de afgelopen vier jaar wordt het gebied begraasd door een sociale kudde met variabele aantallen dieren. Momenteel bestaat de kudde uit drie dieren.

Visueel is de invloed van de begrazing in het gebied duidelijk waarneembaar. Er is een weelderige groei van brandnetels, koninginnenkruid en braam, terwijl de achterzijde van het gebied volledig is dichtgegroeid.

Figuur 3: Begrazing Zeehoeve 1999 – 2024

2.2 Overdiempolder

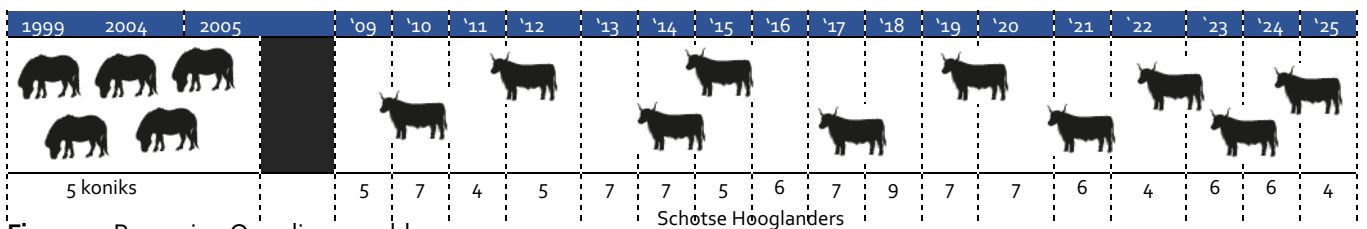
In 1999 werd in de Overdiempolder gestart met begrazing. Het gebied beslaat ongeveer 11 hectare en bestaat voornamelijk uit aangeplant bos op natte klei-op-veengrond. De aangeplante boomsoorten omvatten onder andere de Canadese populier, schietwilg, berk en gewone es. Daarnaast komen er spontaan opgroeiende soorten voor, zoals zwarte els, meidoorn en braam.

Van 1999 tot november 2004 werd het gebied begraasd door een groep van vijf konikhengsten. Door de aanleg van de brug naar IJburg werd een deel van het gebied aangepast, wat leidde tot het verwijderen van de grazers. De oorspronkelijke bedoeling was om het gebied opnieuw te begrazen zodra de brug was voltooid. Tevens zou er een verbinding onder de brug richting het schakelveld worden aangelegd. Gedurende deze periode, van vijf jaar, vond er een gestaakte begrazing plaats, hetgeen resulteerde in de verruiging van het gebied.

In 2009 werd besloten het begrazingsbeheer opnieuw op te pakken, ondanks het feit dat de brug nog niet was voltooid. In december van dat jaar werden vijf Schotse hooglanders geïntroduceerd. Tussen 2014 en

2015 werd een gedeelte van de Overdiemerpolder niet begraasd, als gevolg van werkzaamheden waarbij een dam werd verwijderd. Dit leidde tot verruiging in het onbegraasde deel en intensievere begrazing in het resterende gebied. In 2016 werd de dam hersteld, waarna de kudde weer de mogelijkheid had om het gehele gebied te begrazen.

Vanaf 2010 heeft er voornamelijk een sociale kudde gelopen, maar de afgelopen drie jaar bestond de kudde uitsluitend uit koeien met kalveren. In 2025 betrof het een groep van vier volwassen dieren, waaronder één stier. Het is opgefallen dat er in 2025 sprake was van onderbegrazing, hetgeen deels te wijten is aan de werkzaamheden aan de zijde van Saan. Daar zijn gedeeltes met bramen gemaaid en aangeplant met bomen. Tevens is de elektriciteitsmast schoongespoten en geschilderd. Gedurende deze periode was dit gedeelte van het gebied afgesloten.

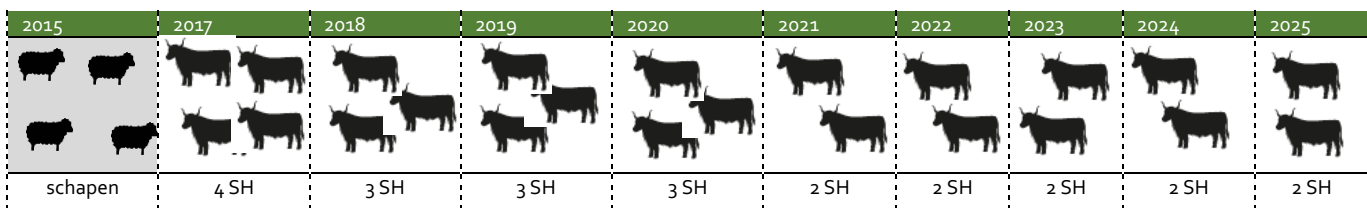

Figuur 4. Begrazing Overdiemerpolder 1999 – 2024

2.3 Baai van Ballast

In 2015 is met begonnen met natuurlijke begrazing in de Baai van Ballast. Dit gebied, met een oppervlakte van circa vijf hectare, is gelegen aan het IJmeer. Het bestaat uit zandige kades met schraalgrasland, een waterplas en een oeverzone op veengrond met riet en bosvegetatie. In 2019 zijn in het bosrijke deel diverse bomen verwijderd, waardoor open plekken zijn ontstaan. Deze ingreep heeft bijgedragen aan een toename van het aantal plantensoorten.

Tot begin 2017 was er geen afrastering aanwezig tussen de dijk en de Baai van Ballast, waardoor de schapen die op de dijk graasden ook toegang hadden tot dit gebied. In dat jaar is een afrastering geplaatst en zijn vier Schotse hooglanders in het gebied geïntroduceerd, waarvan twee later een kalf hebben gekregen. In het najaar van 2021 is de kudde verplaatst en vervangen door twee nieuwe dieren, een koe met haar dochter. Deze twee runderen vormen sindsdien de kudde in het gebied.

Figuur 5. Begrazing Baai van Ballast 2015 – 2025

3. Methoden en werkwijzen

In 2025 is, net als in het voorgaande jaar, onderzoek gedaan naar dezelfde soortgroepen: vogels, planten en libellen. Deze groepen zijn goed te onderzoeken en fungeren als betrouwbare indicatoren voor de ecologische kwaliteit van het gebied. Tijdens de veldbezoeken (zowel inventarisaties als reguliere kuddecontroles) zijn diverse andere soorten waargenomen. Op basis van de opgestelde soortenlijst, in combinatie met de tijdens de veldinventarisaties opgedane kennis, kan een inschatting worden gemaakt van de ontwikkeling van het gebied. Hierbij zijn eerdere rapportages als referentie gebruikt om veranderingen in structuur, begrazing en soortensamenstelling te duiden.

Planten

De planteninventarisatie is uitgevoerd langs vaste trajecten, waarbij telkens grotendeels dezelfde route is gevolgd. Alle waargenomen soorten zijn tijdens deze trajecten geregistreerd. De inventarisaties hebben op vijf momenten plaatsgevonden, te weten:

- Vroeg voorjaar (februari)
- Voorjaar (april)
- Zomer (juni en augustus)
- Najaar (september)

Vogels

Vogels vormen een belangrijk onderdeel van de levensgemeenschap binnen natuurgebieden (Sierdsema, 1999). Zij zijn bij uitstek geschikt om informatie te verzamelen op landschapsniveau. De broedbiotoop speelt hierbij een cruciale rol en stelt hoge eisen aan de kwaliteit van de leefomgeving. In het onderzoeksjaar is opnieuw een Broedvogel Monitoring Project (BMP) uitgevoerd in de Zeehoeve en de Baai van Ballast. In de Overdiemerpolder is tijdens de inventarisatierondes uitsluitend gekeken naar de aanwezige vogelsoorten en zekere broedgevallen.

Afbeelding 2: Koolmees met nestmateriaal (Foto: Esther van der Hart).

Libellen

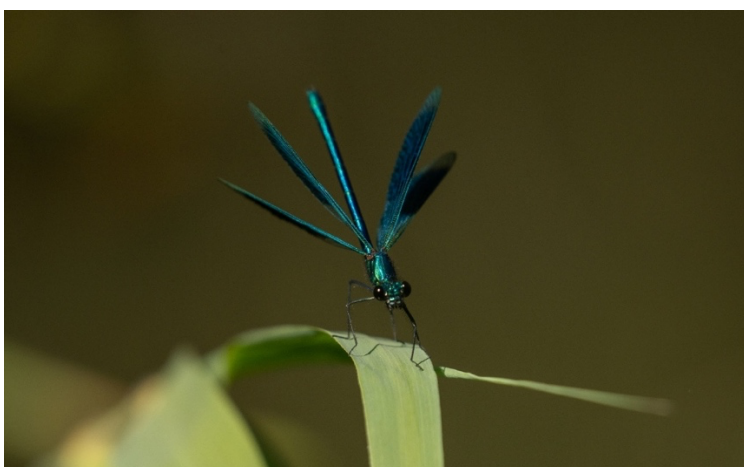
Libellen vormen een goed te onderzoeken soortengroep, omdat zij waardevolle indicatoren zijn voor de kwaliteit van een gebied, met name ten aanzien van waterkwaliteit en oevervegetatie. Binnen het Landelijk Meetprogramma wordt de ontwikkeling van vlinder- en libellenpopulaties in Nederland systematisch gevolgd met als doel veranderingen tijdig te signaleren en mogelijke oorzaken daarvan te achterhalen. De coördinatie van de meetnetten voor vlinders, libellen en nachtvlinders wordt uitgevoerd door De Vlinderstichting.

In de afgelopen jaren zijn de tellingen in het onderzoeksgebied uitgevoerd conform de richtlijnen van het meetnet. In 2025 is dit niet volledig gerealiseerd. Er zijn vier telrondes uitgevoerd, waarbij is vastgesteld welke libellensoorten aanwezig waren. Deze tellingen zijn uitgevoerd langs dezelfde routes als in voorgaande jaren, zij het met een lagere frequentie (zie bijlage 4). Daarnaast is uitsluitend gekeken naar de aanwezigheid van soorten en niet naar de aantallen individuen. Op basis hiervan blijft vergelijking met voorgaande jaren mogelijk. Dergelijke gegevens maken het onder meer mogelijk trends in relatie tot klimaatverandering zichtbaar te maken: door toenemende temperaturen is een duidelijke verschuiving waar te nemen van zuidelijke soorten richting het noorden.

De telroutes dienen te voldoen aan specifieke criteria: zij liggen langs open water met goed begaanbare oevers. Per onderzoeksgebied zijn de meest libellenrijke locaties geselecteerd, waarna routes van circa 300 meter zijn uitgezet en opgedeeld in secties van 50 meter. Tijdens de telling worden libellen geregistreerd tot een afstand van twee meter langs de oever en vijf meter het water op. De weersomstandigheden tijdens de telling zijn van groot belang en worden in de handleiding nauwkeurig beschreven. Zo mag er slechts geteld worden onder voldoende zonnige en warme omstandigheden met weinig wind. Onder minder geschikte omstandigheden zouden lagere aantallen worden waargenomen dan daadwerkelijk aanwezig zijn hetgeen de vergelijkbaarheid van de resultaten negatief beïnvloedt. Om de betrouwbaarheid te waarborgen zijn de telroutes ongewijzigd gebleven ten opzichte van voorgaande jaren.

Datum en tijd	Weer	Teller
08-5-2025 12:00	Temperatuur: 19, windkracht: 3, bewolking: 2	Inge van der Horst
16-6-2025 12:00	Temperatuur: 23, windkracht: 1, bewolking: 0	Inge van der Horst
7-8-2025 10:00	Temperatuur: 20, windkracht: 2, bewolking: 1	Inge van der Horst
11-9-2025 10:55	Temperatuur: 18, windkracht: 4, bewolking: 3	Inge van der Horst

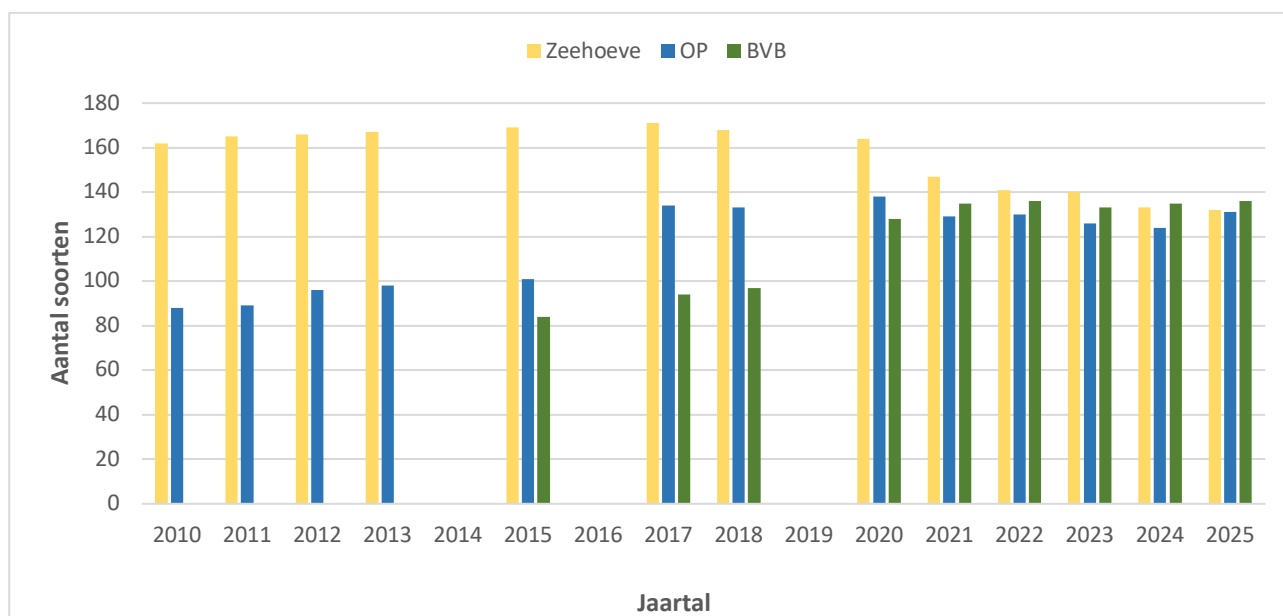
Figuur 6: Telrondes libellen.

Afbeelding 3: Weidebeekjuffer (Foto: Arjen Boerman).

4. Planten

Onderstaande grafiek geeft inzicht in het aantal plantensoorten per gebied vanaf het moment waarop het inventariseren gestart is. In dit hoofdstuk wordt per gebied dieper ingegaan op de resultaten en worden bijzondere waarnemingen besproken. Een aantal planten, struiken of bomen worden uitgelicht. De lijst met alle waargenomen planten in 2025 is te vinden in bijlage 1.

Figuur 7: Aantal plantensoorten per gebied. In 2014, 2016 en 2019 zijn geen tellingen gedaan.

4.1 Planten de Zeehoeve

In 2025 zijn in de Zeehoeve 132 verschillende plantensoorten aangetroffen. Dit is één soort minder dan in 2024, wat duidt op een stabiele soortenrijkdom binnen het gebied. Opvallend is dat de Overdiemerpolder qua aantallen steeds dichterbij de Zeehoeve komt. Dit suggereert dat de vegetatieontwikkeling in beide gebieden in toenemende mate vergelijkbare trends laat zien.

Het zachtere en drogere voorjaar van 2025 heeft gunstige omstandigheden gecreëerd voor onder andere de pinksterbloem. Deze soort, evenals look-zonder-look, was het voorgaande jaar niet aanwezig, maar is dit jaar weer waargenomen.

Dit jaar zijn er twee nieuwe soorten in het gebied vastgesteld: viltig kruiskruid en gewone veldbies. Daarnaast zijn enkele soorten na jaren van afwezigheid teruggekeerd: klein hoefblad (na vier jaar), egelboterbloem (na twee jaar) en akkerkool (na drie jaar). In totaal zijn er 12 soorten waargenomen die in 2024 niet werden aangetroffen.

Er zijn dit jaar 11 soorten niet waargenomen die in 2024 nog wel aanwezig waren. Het gaat hierbij onder andere om: zeeegroene rus, ruw vergeet-mij-nietje, gewone raket en de gewone dotterbloem. Ook de eerder nieuw vastgestelde soorten glad walstro en glanshaver zijn dit jaar niet meer aangetroffen. Vermoedelijk waren de (a)biotische omstandigheden in 2024 gunstiger voor deze soorten dan in 2025.

Het jaar 2025 kenmerkte zich door warme weersomstandigheden, met in totaal 78 dagen boven de 20°C en 29 dagen boven de 25°C (KNMI - Klimaat van Nederland, z.d.). Ondanks de warmte is extreme droogte uitgebleven dankzij voldoende neerslag. Hierdoor bleven de groeicondities voor veel plantensoorten gunstig.

Afbeelding 4: Koninginnekruid met steenhommel (Foto: Arjen Boerman).

Koninginnekruid wordt is een hoog opschietend kruid. De botanici in Nederland vermijden de naam koninginnekruid en noemen de soort leverkruid. Leverkruid is een oudere volksnaam die verwijst naar het medicinale gebruik bij leverziekten zoals geelzucht: een gebruik dat al in de 16e eeuw bekend was (Van Der Veer, 2025). Koninginnekruid is een latere naam, waarschijnlijk een verbastering van het Duitse 'Kunigundenkraut' dat al rond 1200 aan de plant werd gegeven ter ere van de heiligverklaarde Kunigunde (Van Der Veer, 2025). In ruigten langs beken, rivieren en op kapvlakten in bossen met zeer vochtige bodem is het hoog opschietende koninginnekruid een veel voorkomende plant. Het kruid kan wel meer dan een meter hoog worden.

4.2 Planten Overdiempolder

In de Overdiempolder zijn in 2025 zeven plantensoorten meer aangetroffen dan in het voorgaande jaar. Dit betekent een forse toename van de soortenrijkdom binnen het onderzoeksgebied. Deze stijging is grotendeels toe te schrijven aan de vondst van vijf nieuwe soorten, te weten: reuzenbalsemien, zwarte nachtschade, zachte duizendknoop, wilde peen en melganzenvoet. Het betreft overwegend algemene plantensoorten die goed gedijen in vochtige omstandigheden. Opvallend is dat vier van de vijf nieuwe soorten eenjarig zijn.

Daarnaast zijn er drie soorten naar een aantal jaar van afwezigheid opnieuw waargenomen. Het gaat hierom de volgende soorten: knikkend tandzaad (na drie jaar), madeliefje (na vijf jaar) en stinkende gouwe (na vier jaar). De pinksterbloem en groot heksenkruid zijn na één jaar afwezigheid weer aangetroffen.

Er zijn vier plantensoorten niet aangetroffen die afgelopen jaar wel aanwezig waren. Het gaat hier om de volgende soorten: brede stekelvaren, brede wespenorchis, mannetjesvaren en moeraswalstro. Zachte duizendknoop is één van de soorten die dit jaar het voor het eerst is waargenomen. De plant lijkt sterk op waterpeper en kleine duizendknoop. Daarnaast heeft perzikkruid ook vergelijkende kenmerken. Het verschil met waterpeper is de smaak van het blad. Waterpeper heeft zoals de naam het aangeeft een pepersmaak. Dit heeft de zachte duizendknoop niet.

Afbeelding 5: Grote kattenstaart in de Zeehoeve (Foto: Esther van der Hart)

Op de bovenstaande afbeelding is de grote kattenstaart te zien. Deze plant komt voor in zoetwatergebieden waar de waterstand kan variëren. Langs het water vallen vooral de roodpaarse bloemen op. Deze plantensoort een bijzondere aanpassing ontwikkeld om kruisbestuiving te bevorderen: een systeem dat 'tristylie' wordt genoemd. Dit houdt in dat de lengte van de meeldraden en stijlen binnen de bloemen kan verschillen. Er bestaan drie typen planten: met langstijlige, middellangstijlige en kortstijlige bloemen. Bij planten met langstijlige bloemen zijn beide kransen van meeldraden korter dan de stijl. In kortstijlige bloemen zijn beide kransen van meeldraden juist langer dan de stijl. Bij bloemen met een middellange stijl zijn de korte meeldraden uit de ene krans korter dan de stijl, terwijl de lange meeldraden uit de andere krans iets langer zijn dan de stijl (Novio Design, Ton Haex, z.d.).

4.3 Planten Baai van Ballast

In de Baai van Ballast zijn dit jaar 136 plantensoorten aangetroffen, tegenover 135 soorten in het voorgaande jaar. Dit wijst op een stabiele ontwikkeling van de flora in het gebied gedurende de afgelopen vijf jaar met een jaarlijkse verandering van slechts één à twee soorten. Er zijn tien soorten niet aangetroffen in vergelijking met afgelopen jaar. Daarentegen zijn er vier nieuwe soorten waargenomen: schijnaardbij, gele plomp, zachte duizendknoop en viltig kruiskruid.

De gele plomp is een aquatische plantensoort met karakteristieke, gele bloemen. De soort komt voor in plassen, meren, rivieroeveren, diepere sloten en grote vijvers. Vanaf het vroege voorjaar tot in de winter zijn de grote drijfbladeren en de boven het water uitstekende bloemen goed zichtbaar (Novio Design, Ton Haex, z.d.). De gele plomp staat bekend om haar sterke groeikracht en het vermogen zich gemakkelijk voort te planten, waardoor zij uitgestrekte gele bloemvelden op het wateroppervlak kan vormen. Het kamgras (*Cynosurus cristatus*) is dit jaar opnieuw waargenomen. Het betreft wederom één pol, maar op een andere locatie dan twee jaar geleden. Gezien de beperkte aanwezigheid is het mogelijk dat de soort op andere locaties over het hoofd is gezien.

Afbeelding 6: Zwarte els waar een koekoek uitvliegt (Foto: Arjen Boerman).

Op bovenstaande afbeelding is een zwarte els te zien. Deze boom of struik is te vinden langs water en staat veelvuldig in alle drie de gebieden. Het is een opvallende boom met de elzenproppen als belangrijkste kenmerk: dit zijn de verhoude vrouwelijke katjes. Elzenproppen blijven ongeveer anderhalf jaar aan de boom zitten: hierdoor zijn de bomen in de winter ook makkelijk te herkennen. Verder hebben deze bomen een eigen symbiose ontwikkeld. Ze hebben een vrij diep en uitgebreid wortelstelsel met wortelknollen. Deze knollen kunnen wel meer dan 5 centimeter worden. In symbiose met de els leeft hier een bacterie (*Frankia sp.*) die stikstof uit de atmosfeer kan binden, waar de zwarte els van profiteert.

5. Vogels

In de Zeehoeve en de Baai van Ballast zijn er BMP-tellingen uitgevoerd. In de Overdiempolder is geen BMP-telling uitgevoerd: daar is gekeken naar de foeragerende vogels en zekere broedgevallen. Hierdoor is er dit jaar een vergelijking te maken met afgelopen jaar. In 2023 is er in geen van de gebieden een BMP-telling uitgevoerd.

5.1 Vogels de Zeehoeve

In de Zeehoeve zijn in totaal 43 soorten aangetroffen waarvan 20 broedende soorten. Afgelopen jaar zijn er minder rondes gelopen, waardoor de aantallen niet geheel te vergelijken zijn. Wat wél opvalt is de diversiteit aan broedende vogels. In vergelijking met vorig jaar, zijn er dit jaar negen andere soorten aangetroffen. Drie soorten zijn dit jaar niet gezien. Zowel de braamsluiper als de grauwe vliegenvanger zijn weer broedend waargenomen: het is vier jaar geleden dat deze soorten voor het laatst werden gezien. Het kan zijn dat de soort in 2023 ook heeft gebroed, maar toen zijn er geen tellingen geweest. Afgelopen jaar werden deze soorten niet aangetroffen. In 2025 zijn er zeven rondes gelopen, die allemaal een half uur voor zonsopkomst gestart zijn.

Afbeelding 7: Boomkruiper (Foto: Arjen Boerman)

De boomkruiper is een kleine bruinwitte vogel, die spiraalsgewijs een boom omhoog klimt. De soort eet voornamelijk insecten, insectenlarven en andere kleine, ongewervelde dieren (zoals spinnen). Deze vinden ze tussen de schors van de bomen. In de vlucht valt de boomkruiper op doordat deze van enige hoogte uit de boom vliegt naar de voet van een andere boom, om vanaf daar opnieuw omhoog te klauteren. Ondertussen gebruikt de boomkruiper de stugge staartveren als steuntje waardoor deze vaak sterk gesleten punten hebben (Vogelbescherming Nederland, z.d.). Het nest van een boomkruiper is vaak te vinden tussen loszittend schors of nauwe openingen in bomen. Ze hebben meestal twee legsels per jaar met vijf tot zeven eieren.

5.2 Vogels Overdiemerpolder

Dit jaar zijn er 37 verschillende soorten vogels waargenomen. Er is met zekerheid een broedende roodborst aangetroffen. Er is geen BMP-telling uitgevoerd, waardoor er geen beeld is van de totaal aantal broedende vogels. Er zijn dit jaar ook boomklevers gezien én er hebben raven in de buurt gebroed. Deze waren ook vaak te zien in het gebied.

Afbeelding 8: Purperreiger (Foto: Arjen Boerman).

De purperreiger wordt sinds 2020 jaarlijks waargenomen in de Baai van Ballast. Dit jaar is deze soort, voor het eerst sinds 2013, ook weer in de Zeehoeve gezien. De purperreiger heeft een kenmerkende bruinoranje nek met zwarte strepen. Het mannetje lijkt zeer veel op het vrouwtje, maar is anders dan bij de meeste vogelsoorten, gemiddeld iets groter. Verder hebben de sierversen witte punten. De purperreiger is doorgaans iets sierlijker en kleiner dan de veelvoorkomende blauwe reiger. De purperreiger is eveneens een stuk zeldzamer. De soort is een echte moerasbewoner. In het nabijgelegen Naardermeer broedt een (I. Langwerden, 2025). Het is waarschijnlijk dat de enkele purperreigers die aan het foerageren zijn in de gebieden in Diemen daar vandaan komen.

5.3 Vogels Baai van Ballast

In de Baai van Ballast zijn in 2025 significant meer broedgevallen aangetroffen in vergelijking met het voorgaande jaar. Dit zou kunnen komen door het aantal rondes die dit jaar gelopen zijn. Er zijn 55 verschillende vogels aangetroffen, waarvan 36 broedend. In vergelijking met vorig jaar, zijn er dit jaar 16 ander soorten aangetroffen, en één soort is niet broedend waargenomen (merel). Het aantal watervogels wat broedend aangetroffen werd is in de Baai van Ballast (dankzij de ligging) altijd relatief hoog. Dit jaar is er ook een broedende krooneend aangetroffen. Afgelopen jaren zijn deze wel aanwezig geweest om te foerageren, maar nog niet broedend gezien. De tjiptjaf werd (met vijf nesten) het vaakste aangetroffen.

Afbeelding 9: Appelvink (Foto: Esther van der Hart).

De appelvink behoort (zoals zijn naam al zegt) tot de vinkachtigen. Met zijn bovengemiddelde formaat, sterke snavel en mooie kleuren valt hij goed op tussen andere vinken. Het is echter ook een zeer schuwe en waakzame vogel, waardoor hij soms moeilijk waar te nemen is. Appelvinken brengen het grootste gedeelte van hun tijd door hoog in grote bomen door (vogelbescherming Nederland, z.d.). Met zijn snavel kan een appelvink een kersenspit moeiteloos kraken, maar zijn favoriete boom om op te fourageren is de Spaanse aak. In de winter trekken sommige appelvinken naar België of Frankrijk, maar de meeste appelvinken zijn standvogels. Ze zijn honkvast en keren, zolang er genoeg voedsel is, meestal elk jaar terug.

6. Libellen

Tussen 2008 en 2024 zijn libellenpopulaties in Nederland gemiddeld met 28 procent afgenomen. Niet alleen zeldzame en kwetsbare soorten nemen in aantal af, maar ook algemene soorten zoals het lantaarntje laten een daling in de populatie zien. Warmteminnende soorten zoals de vuurlibel profiteren van klimaatverandering en nemen gemiddeld juist in aantal toe. Dit blijkt uit nieuwe cijfers van het CBS en De Vlinderstichting (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2025). In 2025 is dezelfde telling als in 2024 aangehouden.

Er is, in lijn met de landelijke trend, een afname te zien in het aantal libellen. Doordat er geen officiële telling meer plaatsvindt is dit echter niet feitelijk te onderbouwen. Wél is te zien dat een aantal soorten later vliegen of er zelfs helemaal niet meer zijn. De weidebeekjuffer is dit jaar wel veelvuldig aanwezig geweest.

Er zijn in 2025 vier telrondes geweest, waarbij het aantal soorten is genoteerd, en niet het aantal individuen. Het is dit jaar zeer droog geweest met een heel warm en droog voorjaar. De droogte is in februari gestart en zette door tot in de zomer. De maand maart is de warmste en droogste maart ooit gemeten. Dit leidde tot zeer lage waterstanden, een dalende grondwaterstand en een vergrootte kans op natuurbranden. Doordat de gebieden hier in een zeer waterrijk gebied liggen, viel de extreme droogte mee. Wel is te merken dat warmteminnende libellensoorten het beter doen.

Afbeelding 10: Gewone oeverlibel (Foto: Arjen Boerman).

De gewone oeverlibel is een veelvoorkomende libel die weinig eisen stelt aan zijn biotoop, mits de oever enkele schaarsbegroeide plekken heeft en niet te sterk beschaduwd is (e-Vision.nl, The Netherlands, z.d.). Het is een soort die veel op kale en open plekken zit, waaronder fietspaden of wandelpaden langs het water. Daar warmen ze op in de zon en jagen op insecten. Het mannetje hierboven op de foto heeft een typerende blauwgrijze kleur, het vrouwtje is echter geel.

Soort	ZH	OvP	BvB
Azuurwaterjuffer	x		x
Blauwe glazenmaker			x
Bloedrode heidelibel	x		x
Bruine korenbout		x	x
Bruine winterjuffer			
Bruinrode heidelibel	x	x	x
Bruinrode/steenrode heidelibel	x	x	x
Gewone oeverlibel	x	x	x
Gewone pantserjuffer			
Glassnijder		x	
Grote keizerlibel	x	x	x
Grote roodoogjuffer			x
Houtpantserjuffer	x	x	x
Kleine roodoogjuffer			
Lantaarntje	x	x	x
Paardenbijter			x
Platbuik		x	x
Steenrode heidelibel	x	x	x
Variabele waterjuffer	x	x	x
Viervlek	x	x	x
Vroege glazenmaker	x	x	x
Vuurlibel			x
Watersnuffel			
Weidebeekjuffer	x	x	x
Totaal aantal soorten	13	14	19

Figuur 8: Aantal soorten libellen in 2025

In de Baai van Ballast zijn, wat absolute aantallen soorten betreft, de meeste libellen waargenomen. Het aantal gewone oeverlibellen, lantaarntjes en variabele waterjuffers valt op. Deze zijn talrijker dan de andere soorten. De bruine korenbout heeft zich definitief gevestigd in het gebied. Deze is nu drie jaar op rij aanwezig in het gebied.

De Zeehoeve telt met dertien libellensoorten dit jaar drie soorten minder dan het afgelopen jaar. Over het algemeen zijn er dit jaar minder libellen te zien dan afgelopen jaren en een duidelijke afname is ook in de tellingen zichtbaar. Door het warme voorjaar begonnen de libellen opnieuw eerder te vliegen, net als afgelopen jaar.

In de Overdiemerpolder zijn dit jaar 14 verschillende soorten aangetroffen. Qua aantal soorten blijft het gelijk. Er zijn alleen minder libellen. De bruinrode heidelibel is vaker aangetroffen. Dit is één van de warmteminnende soorten die profiteert van de klimaatverandering en ook noordelijker steeds talrijker aanwezig is.

Afbeelding 11: Paringswiel lantaarntje (Foto: Arjen Boerman)

Het lantaarntje is een kleine, slanke juffer die veel voorkomt in Nederland en België. Ze leven rond stilstaand of langzaam stromend water, zoals vijvers, sloten en plassen.

Mannetjes zijn vaak blauw met zwarte tekening waarbij vrouwtjes blauw, groen, paars, oranje of bruinachtig zijn, afhankelijk van hun levensfase. Op bovenstaande foto is een zogenoemd 'paringswiel' te zien van het lantaarntje. Verschillende libellensoorten gebruiken deze manier van paren. Elke soort heeft een eigen vorm wiel. Tijdens de paring grijpt het mannetje het vrouwtje bij de hals vast met speciale 'klemmetjes' aan het uiteinde van zijn achterlijf. Het vrouwtje buigt daarna haar achterlijf naar voren en maakt contact met het secundaire geslachtsorgaan van het mannetje. Zo ontstaat de typische wielvorm. Daarna wordt het sperma overgebracht en uiteindelijk vliegt het mannetje met het vrouwtje in de tandemhouding naar waterplanten om daar eitjes af te zetten. Dit doet het mannetje ook om te voorkomen dat andere mannetjes met haar gaan paren.

7. Andere waarnemingen

Dit jaar zijn er meerdere waarnemingen gedaan van de vos. Er zijn ook jonge vossen gezien. Daarnaast is de ringslang zwemmend waargenomen. Bij toeval is er ook een opname gemaakt van een marter. Net als afgelopen jaar is er niet specifiek naar insecten gekeken.

Afbeelding 12: Jonge vos op onderzoek (Foto: Arjen Boerman).

Vos

De vos (*Vulpes vulpes*) behoort tot de familie der hondachtigen (*Canidae*). Vossen bewonen gebieden waar voldoende voedsel en dekking aanwezig is. Zij geven de voorkeur aan overgangszones tussen verschillende biotopen, aangezien daar het voedselaanbod het grootst is (Vos, z.d.). De soort is voornamelijk actief tijdens de schemering en nacht, al kunnen vossen incidenteel ook overdag worden waargenomen.

De vos is een opportunistische jager en voedt zich met hetgeen lokaal het gemakkelijkst beschikbaar is. Tot het voornaamste dieet behoren kleine knaagdieren (met name woelmuizen), hazen en konijnen. Daarnaast worden ook vogels, insecten, eieren, bessen, afgevalen fruit, aas en afval geconsumeerd. Een volwassen vos heeft gemiddeld circa 500 gram voedsel per dag nodig.

De jachttechnieken variëren naar gelang de prooigrootte. Kleine prooidieren worden vaak met behulp van het gehoor gelokaliseerd en vervolgens besprongen. Voor grotere prooien is soms een korte achtervolging nodig.

Op de bijgevoegde foto is te zien hoe een vos het terrein van de Baai van Ballast verkent. Tijdens een controlerende ronde passeerden twee jonge vossen de kuddebeheerder. Zij waren dermate geconcentreerd op hun verkenning dat zij zijn aanwezigheid niet opmerkten en rustig hun weg vervolgden.

Mierenbaden bij kraaien

Tijdens een kuddecontrole is waargenomen dat kraaien zich bezighielden met zogenoemd 'mierenbaden' (ook wel 'anting' genoemd). Op de foto's is te zien dat een kraai een koeienvlaai omspit waaronder zich een mierennest bevindt. Dit gedrag komt voor bij verschillende vogelsoorten, waaronder kraaien, gaaien, spreuwen en merels. Er worden twee vormen van mierenbaden onderscheiden: actief en passief mierenbaden. Bij de actieve vorm nemen vogels mieren in de snavel en wrijven deze door het verenkleed. Bij de passieve vorm gaan zij op een mierennest zitten en laten de mieren over hun lichaam lopen.

De exacte functie van mierenbaden is niet geheel duidelijk, maar er zijn verschillende verklaringen mogelijk. Het meest waarschijnlijk is dat het gedrag dient ter bestrijding van ectoparasieten, zoals luizen en mijten. Mieren scheiden mierenzuur af, dat een afwerende of dodelijke werking kan hebben op deze parasieten. Daarnaast kan het zuur een reinigende werking hebben op het verenkleed en mogelijk jeuk of irritatie tijdens de rui verlichten. Sommige vogels eten de mieren en larven na afloop van het bad, wat erop kan wijzen dat het ook een voedings- of stimulatiefunctie heeft. Mierenbaden kan daarmee worden beschouwd als een vorm van zelfverzorgend gedrag dat bijdraagt aan het behoud van een gezond en functioneel verenkleed.

Afbeelding 13: Kraai die een mierennest zoekt (Foto: Arjen Boerman)

Afbeelding 14: Kraai die de mieren over zichzelf heen gooit (Foto: Arjen Boerman)

Marterachtige in de Baai van Ballast

Tijdens een opname met een wildcamera in de Baai van Ballast is per toeval een marter vastgelegd op beeld. De opname toont het dier van achteren, waardoor niet met zekerheid kan worden vastgesteld of het om een steenmarter of een boommarter gaat. Op basis van de lichaamsgrootte kan echter worden geconcludeerd dat het waarschijnlijk een van deze twee soorten betreft.

De wildcamera is geplaatst nabij een nest van een ijsvogel. Op de beelden is te zien dat de marter zich precies langs deze locatie bewoog. Het is op dit moment niet duidelijk of dit toeval betrof, of dat het dier het nest bewust in de gaten hield. De kans is echter aanzienlijk dat de marter interesse toonde in het nest.

Boom- en steenmarters zijn beide zeer lenige dieren. Ze behoren tot de middelgrote marterachtigen en kenmerken zich door hun slanke lichaam en beweeglijke aard. De dieren hebben ongeveer het formaat van een huiskat, maar beschikken over kortere poten. Hun sterk behaarde, volle pluimstaart beslaat bijna een derde van de totale lichaamslengte. Deze staart speelt een belangrijke rol bij het bewaren van het evenwicht, met name bij het klimmen en het achtervolgen van prooien in bomen.

Afbeelding 15: Bruin blauwtje in de OVDP (Foto: Inge van der Horst).

Bruin blauwtje

Het bruin blauwtje is een schaarse vlinder die oorspronkelijk voornamelijk in de duinen voorkwam. Sinds het jaar 2000 is de soort zich over heel Nederland gaan verspreiden. Alleen in de drie noordelijkste provincies is de soort nog niet opgedoken. De vlinders brengen de nacht door in groepjes, waarbij ze met de kop naar beneden in de vegetatie hangen. De vlinders besteden relatief veel tijd (circa 60% van de dag), aan het zoeken naar nectar van verschillende kruiden, ook van soorten die niet vaak door andere vlinders worden gebruikt, zoals boerenwormkruid en gewoon duizendblad. Jacobskruiskruid is echter favoriet.

Afbeelding 16: Zwemmende ringslang in de Zeehoeve (Foto: Esther van der Hart).

Ringslang

De ringslang is een niet-giftige, half-aquatische slang die in Nederland voornamelijk voorkomt in waterrijke gebieden. De soort is gemakkelijk te herkennen aan de gele tot roomwitte halvemaaanvormige vlekken in de nek (waaraan de naam ook is ontleend). Volwassen dieren kunnen een lengte bereiken van 90 tot 130 centimeter, waarbij vrouwtjes doorgaans groter zijn dan mannetjes.

Ringslangen prefereren vochtige biotopen zoals moerassen, rietlanden, oevers van plassen, beken en sloten. Hier voldoet de Zeehoeve volledig aan. Ringslangen worden vaak aangetroffen in gebieden met een afwisseling van open water, ruigte en zonnige plekken waar ze kunnen opwarmen. De aanwezigheid van geschikte broedhopen is essentieel voor voortplanting: dit kunnen bijvoorbeeld compost- of mesthopen zijn, waarin de temperatuur hoog genoeg oploopt voor de incubatie van eieren.

De ringslang eet voornamelijk amfibieën zoals kikkers en padden, en incidenteel kleine vissen. De prooi wordt meestal levend verzwolgen. De soort bezit geen gif maar heeft een sterke beet en krachtige kaakspieren. Ringslangen zijn dagactief en kunnen goed zwemmen. Ze kunnen zich bij verstoring snel te water laten glijden en daar lange tijd onderduiken. Wanneer de slang zich bedreigd voelt vertoont hij vaak schrikgedrag waarbij hij sist, een schijnbeet uitdeelt of zich schijndood houdt. Hierbij draait het dier zich op de rug en laat de tong uit de bek hangen.

Als predator van amfibieën vervult de ringslang een belangrijke rol in het ecosysteem. Tegelijk is hij zelf prooi voor roofvogels, reigers en zoogdieren zoals de vos en de das. De aanwezigheid van ringslangen kan worden gezien als een indicator voor een gezond, waterrijk ecosysteem met een rijk amfibieënbestand.

De paring vindt plaats in het voorjaar (tussen april en mei), waarna het vrouwtje in juni of juli de eieren afzet in een warme, vochtige omgeving, zoals een composthoop. De jongen komen na ongeveer 6 tot 10 weken uit en zijn dan zo'n 15 tot 20 cm lang.

De ringslang komt voor in grote delen van Nederland, met concentraties in onder andere de Vechtplassen, Gelderse Poort, Zuid-Hollandse eilanden en de Achterhoek. De soort staat op de Rode Lijst van Nederlandse reptielen in de categorie gevoelig en is wettelijk beschermd onder de omgevingswet.

8. Begrazingseffecten

In dit hoofdstuk worden een aantal effecten van begrazing en menselijk ingrijpen beschreven. Er zijn dit jaar een paar veranderingen in de onderzochte gebieden te zien.

8.1 Onderbegrazing

In de Overdiempolder en de Zeehoeve is dit jaar duidelijk te zien wat onderbegrazing doet met een gebied, en hoe snel dit gaat. De Overdiempolder is een paar weken gesplitst geweest. Het gedeelte langs Saan aan de oostkant van het gebied is afgesloten geweest voor de grazers. Er werd gewerkt aan de elektriciteitsmast die in de verf gezet werd en er werden bramen gemaaid en nieuwe bomen geplant. Binnen een paar weken is een weelderige groei aan kruiden en gras waar te nemen. Op onderstaande afbeeldingen 17, 18 en 19 is het verschil te zien van het afgesloten gebied en het begraasde gedeelte. Het groeit bijna direct dicht. Op afbeelding 20 is te zien hoe de Zeehoeve aan de zuidkant volledig dichtgegroeid is. Hier groeien onder andere de bramen en koninginnekruid weelderig.

Afbeelding 17 en 18: Het afgesloten gedeelte (Foto: Inge van der Horst)

Afbeelding 19: Het open gedeelte
(Foto: Inge van der Horst)

Afbeelding 20: Dichte vegetatie langs de zuidkant (Foto: Inge van der Horst)

8.2 Ligplekken

Op onderstaande foto is goed te zien hoe een favoriete rustplek van de grazers eruit ziet. Er zijn kale plekken te zien en de omgeving is mooi kaal gegraasd. Dit geeft structuur aan het gebied. Ligplekken van runderen hebben een merkbare invloed op de bodem- en vegetatiestructuur in klei-opveengrondgebieden. Door het herhaaldelijk liggen en betreden van dezelfde plekken treedt lichte bodemverdichting op. De open plekken die ontstaan creëren microhabitats voor specifieke organismen. Kaal zand is aantrekkelijk voor bodembewonende insecten, zoals graafbijen of mieren. Daarnaast kunnen vogels de kale plekken gebruiken om te foerageren en zandbaden te nemen.

Afbeelding 21: Ligplekken van de runderen in de Overdiemerpolder (Foto: Inge van der Horst)

9. Literatuur

e-Vision.nl, The Netherlands. (z.d.). Libel: gewone oeverlibel / *Orthetrum cancellatum*.
<https://www.vlinderstichting.nl/libellen/overzicht-libellen/details-libel/gewone-oeverlibel>

F.C Erhart, Kuypters A.T., van Uytvanck J., Cassaert M., Abbing L.M.G. & Kinsbergen D.T.P (2024) *Begrazing in Nederlandse en Vlaamse natuurgebieden; praktijk en achtergronden*.

FREE Nature. (2021, februari 2023). *Natuurlijke begrazing*. Opgehaald van FREE Nature: <https://www.free-nature.nl/over-free/organisatie/visie/natuurlijke-begrazing>

Gemeente Amsterdam. (2021). *Groene scheggen in de stad* . Opgehaald van Gemeente Amsterdam: <https://www.amsterdam.nl/kunst-cultuur/monumenten/erfgoed-week/groene-scheggen/>

CBS (2025). Opgehaald van: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2025/13/ruim-eeen-kwart-minder-libellen-dan-in-2008#:~:text=Afname%20koudeminnende%20libellen%2C%20toename%20warmteminnende,de%20laatste%20jaren%20enigszins%20af.>

I. Langwerden (2025). *Naardermeer: een belangrijke broedplek voor de zeldzame purperreiger*.

KNMI - *Klimaat van Nederland*. (z.d.). <https://www.knmi.nl/klimaat>

Novio Design, Ton Haex. (z.d.). *Flora van Nederland: Gele plomp - *Nuphar lutea**.
https://www.floravannederland.nl/planten/gele_plomp

Novio Design, Ton Haex. (z.d.-b). *Flora van Nederland: Grote kattenstaart - *Lythrum salicaria**.
https://www.floravannederland.nl/planten/grote_kattenstaart

Novio Design, Ton Haex. (z.d.-b). *Flora van Nederland: Koninginnekruid - *Eupatorium cannabinum**.
<https://www.floravannederland.nl/planten/koninginnekruid>

Van Der Veer, M. (2025, 22 mei). *Koninginnekruid/Leverkruid (*Eupatorium cannabinum*)*. Plant(en)Namen.
<https://www.plantennamen.info/nederlandse-namen/koninginnekruid-leverkruid-eupatorium-cannabinum>

Vogelbescherming Nederland. (z.d.-b). *Boomkruiper*. Vogelbescherming.
<https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-over-vogels/vogelgids/vogel/boomkruiper>

Vogelbescherming Nederland. (z.d.). *Appelvink*. Vogelbescherming.
<https://www.vogelbescherming.nl/ontdek-vogels/kennis-overvogels/vogelgids/vogel/appelvink?ss36oSearchTerm=appelvink>

Vos. (z.d.). *De Zoogdiervereniging*. <https://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdiersoorten/vos>

Bijlage 1. Lijst van planten waargenomen in 2025

In onderstaande tabel zijn de waargenomen planten van 2025 weergegeven. Tabellen per gebied met al de gegevens vanaf 2015 zijn op aanvraag te verkrijgen.

Bomen en struiken	ZH	OP	BVB	
Aalbes			X	Ribes rubrum
Acacia			X	Robinia pseudoacacia
Amandelwilg	X			Salix triandra
Amerikaans krentenboompje		X	X	Amelanchier lamarckii
Berk	X	X	X	Betula pendula
Boswilg	X	X	X	Salix caprea
Canadese populier	X	X	X	Populus × canadensis
Braam	X	X	X	Rubus spec.
Geoorde wilg	X			Salix aurita
Gewone es	X	X	X	Fraxinus excelsior
Gewone esdoorn	X		X	Acer pseudoplatanus
Gewone vlier	X	X	X	Sambucus nigra
Gewone vogelkers	X	X	X	Prunus padus
Grauwe abeel		X		Populus × canescens
Grauwe wilg	X			Salix cinerea
Hazelaar	X		X	Corylus avellana
Hulst			X	Ilex aquifolium
Hondsroos	X		X	Rosa canina
Iep		X	X	Ulmus spec.
Katwilg	X		X	Salix viminalis
Meidoorn	X	X	X	Crataegus laevigata
Rimpelroos			X	Rosa rugosa
Schietwilg	X	X	X	Salix alba
Sleedoorn	X	X		Prunus spinosa
Spaanse aak			X	Acer campestre
Trosvlier		X		Sambucus racemosa
Wilde appel			X	Malus sylvestris
Wilde liguster			X	Ligustrum vulgare
Zoete kers	X			Prunus avium
Zomereik	X	X	X	Quercus robur
Zwarte els	X	X	X	Alnus glutinosa

Planten	ZH	OP	BVB	
Akkerdistel	X	X	X	<i>Cirsium arvense</i>
Akkerhoornbloem	X			<i>Cerastium arvense</i>
Akkerkool			X	<i>Lapsana communis</i>
Akkermelkdistel	X	X	X	<i>Sonchus arvensis</i>
Akkervergeet-mij-nietje	X	X	X	<i>Myosotis arvensis</i>
Beekpunge	X	X	X	<i>Veronica beccabunga</i>
Beemdgras	X	X		<i>Poa spec.</i>
Beklierde basterdwederik		X	X	<i>Epilobium ciliatum</i>
Beklierde duizendknoop		X		<i>Persicaria lapathifolia</i>
Bezemkruiskruid		X	X	<i>Senecio inaequidens</i>
Bijenorchis			X	<i>Ophrys apifera</i>
Bijvoet	X			<i>Artemisia vulgaris</i>

Biezenknoppen				<i>Juncus conglomeratus</i>
Bittere veldkers		X		<i>Cardamine amara</i>
Bitterzoet				<i>Solanum dulcamara</i>
Blaartrekkende boterbloem	X	X		<i>Ranunculus sceleratus</i>
Blauw glidkruid		X		<i>Scutellaria galericulata</i>
Boerenwormkruid	X		X	<i>Tanacetum vulgare</i>
Bosveldkers	X	X	X	<i>Cardamine flexuosa</i>
Bosvergeet-mij-nietje	X			<i>Myosotis sylvatica</i>
Brede stekelvaren				<i>Dryopteris dilatata</i>
Brede wespenorchis			X	<i>Epipactis helleborine</i>
Canadese fijnstraal			X	<i>Conyza canadensis</i>
Cipreswolfsmelk				<i>Euphorbia cyparissias</i>
Dagkoekoeksbloem			X	<i>Silene dioica</i>
Dijkviltbraam			X	<i>Rubus armeniacus</i>
Duinreigersbek			X	<i>Erodium cicutarium subsp. dunense</i>
Duizendblad	X	X	X	<i>Achillea millefolium</i>
Drijvend fonteinkruid				<i>Potamogeton natans</i>
Echte kamille		X		<i>Matricaria chamomilla</i>
Echte koekoeksbloem			X	<i>Silene flos -cuculi</i>
Echte valeriaan		X		<i>Valeriana officinalis</i>
Egelboterbloem	X	X	X	<i>Ranunculus sceleratus</i>
Engels raaigras	X	X		<i>Lolium perenne</i>
Fioringgras				<i>Agrostis stolonifera</i>
Fluitenkruid	X	X		<i>Anthriscus sylvestris</i>
Geel nagelruid		X	X	<i>Geum urbanum</i>
Geknikte vossenstaart				<i>t Alopecurus geniculatus</i>
Gele lis	X	X	X	<i>Iris pseudacorus</i>
Gele morgenster				<i>Tragopogon pratensis s. pratensis</i>
Gele plomp			X	<i>Nuphar lutea</i>
Gele waterkers				<i>Rorippa amphibia</i>
Gespleten hennepnetel				<i>Galeopsis bifida</i>
Gestreepte witbol		X	X	<i>Holcus lanatus</i>
Gevleugeld helmkruid	X			<i>Scrophularia umbrosa</i>
Gewone berenkauw	X	X		<i>Heracleum sphondylium</i>
Gewone brunel	X	X	X	<i>Prunella vulgaris</i>
Gewone dotterbloem				<i>Caltha palustris</i>
Gewone engelwortel	X	X		<i>Angelica sylvestris</i>
Gewone ereprijs	X		X	<i>Veronica chamaedrys</i>
Gewone hennepnetel	X	X		<i>Galeopsis tetrahit</i>
Gewone hoornbloem	X	X	X	<i>Cerastium fontanum</i>
Gewone klit		X	X	<i>Arctium minus</i>
Gewone margriet				<i>Leucanthemum vulgare</i>
Gewone raket				<i>Sisymbrium officinale</i>
Gewone reigersbek			X	<i>Erodium cicutarium subsp. cicutarium</i>
Gewone rolklaver	X		X	<i>Lorus corniculatus</i>
Gewone smeewortel	X	X	X	<i>Symphytum officinale</i>
Gewone veldbies	X			<i>Luzula campestris</i>
Gewone zandmuur			X	<i>Arenaria serpyllifolia</i>
Gewoon biggenkruid	X	X	X	<i>Hypochaeris radicata</i>
Gewoon speenkruid	X	X	X	<i>Ficaria verna</i>
Gewoon struisgras	X	X		
Gewoon varkensgras	X	X	X	<i>Polygonum aviculare</i>
Glad walstro		X	X	<i>Galium mollugo</i>
Goudgele honingklaver				<i>Melilotus altissimus</i>

Grasmuur		X		<i>Stellaria graminea</i>
Greppelrus				<i>Juncus bufonius</i>
Groot heksenkruid		X		<i>Circaea lutetiana</i>
Groot hoefblad	X	X		<i>Petasites hybridus</i>
Grote brandnetel	X	X	X	<i>Urtica dioica</i>
Grote centaurie				<i>Centaurea scabiosa</i>
Grote egelskop	X			<i>Sparganium erectum</i>
Grote kaardenbol	X		X	<i>Dipsacus fullonum</i>
Grote kattenstaart	X	X	X	<i>Lythrum salicaria</i>
Grote klaproos				<i>Papaver rhoeas</i>
Grote lisdodde	X	X	X	<i>Typha latifolia</i>
Grote klit	X	X	X	<i>Arctium lappa</i>
Grote teunisbloem	X			<i>Oenanthera glazioviana</i>
Grote vossenstaart	X			<i>Alopecurus pratensis</i>
Grote watereppe		X		<i>Sium latifolium</i>
Grote waterweegbree	X	X	X	<i>Alisma plantago-aquatica</i>
Grote wederik			X	<i>Lysimachia vulgaris</i>
Grote weegbree	X	X	X	<i>Plantago major</i>
Grote zandkool				<i>Diplotaxis tenuifolia</i>
Haagwinde	X	X	X	<i>Calystegia sepium</i>
Harige knopkruid				<i>Galinsoga quadriradiata</i>
Harig wilgenroosje	X	X	X	<i>Epilobium hirsutum</i>
Hazenpootje			X	<i>Trifolium arvense</i>
Heen				<i>Bolboschoenus maritimus</i>
Heermoes	X	X	X	<i>Equisetum arvense</i>
Heggedoornzaad			X	<i>Torilis japonica</i>
Heggewikke	X			<i>Vicia sepium</i>
Herderstasje	X			<i>Capsella bursa-pastoris</i>
Herik	X	X		<i>Sinapsis arvensis</i>
Hoge fijnstraal				<i>Erigeron sumatrensis</i>
Hondsdrif	X	X	X	<i>Glechoma hederacea</i>
Hopklaver	X	X	X	<i>Medicago lupulina</i>
Jacobskruid	X	X	X	<i>Jacobaea vulgaris</i>
Japanse sierkwee				<i>Chaenomeles japonica</i>
Kamgras			X	<i>Cynosurus cristatus</i>
Kale jonker	X	X		<i>Cirsium palustre</i>
Kikkerbeet	X	X		<i>Hydrocharis morsus-ranae</i>
Kleefkruid	X	X	X	<i>Galium aparine</i>
Klein hoefblad	X	X	X	<i>Tussilago farfara</i>
Klein kruiskruid				<i>Senecio vulgaris</i>
Klein streepzaad		X	X	<i>Crepsis capillaris</i>
Kleine klaver	X		X	<i>Trifolium dubium</i>
Kleine leeuwentand				<i>Leontodon taraxacoides</i>
Kleine lisdodde				<i>Typha angustifolia</i>
Kleine valeriaan				<i>Valeriana dioica</i>
Kleine veldkers	X	X	X	<i>Cardamine hirsuta</i>
Kleine watereppe	X	X	X	<i>Berula erecta</i>
Kluwenhoornbloem	X	X	X	<i>Cerastium glomeratum</i>
Kluwenzuring	X	X	X	<i>Rumex conglomeratus</i>
Knikkend tandzaad		X		<i>Bitens cernua</i>
Koninginnekruid	X	X	X	<i>Eupatorium cannabinum</i>
Koolzaad	X			<i>Brassica napus</i>
Kroopaar			X	<i>Dactylis glomerata</i>
Kruipende boterbloem	X	X	X	<i>Ranunculus repens</i>

Kruldistel	X	X		<i>Carduus crispus</i>
Krulzuring	X			<i>Rumex crispus</i>
Late guldenroede		X		<i>Solidago gigantea</i>
Liesgras		X		<i>Glyceria maxima</i>
Look-zonder-look	X	X		<i>Alliaria petiolata</i>
Madeliefje	X		X	<i>Bellis perennis</i>
Mannagras				<i>Glyceria fluitans</i>
Mannetjesvaren				<i>Dryopteris filix -mas</i>
Melganzenvoet		X		<i>Chenopodium album</i>
Middelste teunisbloem				<i>Oenanthera biennis</i>
Moerasandoorn	X	X	X	<i>Stachys palustris</i>
Moeraskers				<i>Roripa palustris</i>
Moerasmuur		X		<i>Stellaria alsine</i>
Moerasrolklaver				<i>Lotus pedunculatus</i>
Moerasvaren	X	X	X	<i>Thelypteris palustris</i>
Moerasvergeet-mij-nietje	X	X	X	<i>Myosotis scorpioides</i>
Moeraswalstro	X		X	<i>Galium palustre</i>
Muurpeper			X	<i>Sedum acre</i>
Oeverzegge		X	X	<i>Carex riparia</i>
Oranje springzaad				<i>Impatiens capensis</i>
Paardenbloem	X	X	X	<i>Taraxacum officinale</i>
Paarse dovenetel	X	X	X	<i>Lamium purpureum</i>
Penningkruid	X		X	<i>Lysimachia nummularia</i>
Perzikkruid	X	X	X	<i>Persicaria maculosa</i>
Pijlkruid		X		<i>Sagittaria sagittifolia</i>
Pinksterbloem	X	X		<i>Cardamine pratensis</i>
Pitrus	X	X	X	<i>Juncus effusus</i>
Raapzaad	X	X		<i>Brassica rapa</i>
Reukgras			X	<i>Anthoxanthum odoratum</i>
Reukloze kamille	X			<i>Tripleurospermum inodorum</i>
Reuzenbalsemien		X		<i>Impatiens glandulifera</i>
Ridderzuring	X	X	X	<i>Rumex obtusifolius</i>
Riet	X	X	X	<i>Phragmites australis</i>
Rietgras	X	X	X	<i>Phalaris arundinacea</i>
Rietorchis			X	<i>Dactylorhiza praetermissa</i>
Robertskruid	X	X	X	<i>Geranium robertianum</i>
Rode klaver	X	X	X	<i>Trifolium pratense</i>
Ruige zegge	X	X		<i>Carex hirta</i>
Ruwe bie				<i>Schoenoplectus tabernaemontani</i>
Ruw vergeet-mij-nietje			X	<i>Myosotis ramosissima</i>
Schapenzuring			X	<i>Rumex acetosella</i>
Scherpe boterbloem	X	X	X	<i>Rununculus acris</i>
Schijnaardbei		X	X	<i>Potentilla indica</i>
Sint-janskruid			X	<i>Hypericum perforatum</i>
Slipbladige ooievaarsbek				<i>Geranium dissectum</i>
Smalle weegbree	X	X	X	<i>Plantago lanceolata</i>
Sneeuwkllokje				<i>Galanthus nivalis</i>
Speerdistel	X	X	X	<i>Cirsium vulgare</i>
Spiesmelde				<i>Atriplex prostrata</i>
Stijf havikskruid				<i>Hieracium sect. Tridentata</i>
Stinkende gouwe		X		<i>Chelidonium majus</i>
Tijmereprijs	X			<i>Tijmereprijs</i>
Timoteegras	X	X		<i>Phleum pratense</i>
Tweerijige zegge			X	<i>Carex disticha</i>

Valse voszegge	X		X	<i>Carex otrubae</i>
Veelkleurig vergeet-mij-nietje			X	<i>Myosotis discolor</i>
Veenwortel		X		<i>Persicaria amphibia</i>
Veldrus				<i>Juncus acutiflorus</i>
Veldzuring	X	X	X	<i>Rumex acetosa</i>
Vijfvingerkruid	X		X	<i>Potentilla reptans</i>
Viltige basterdwederik	X	X	X	<i>Epilobium parviflorum</i>
Viltig kruiskruid	X		X	<i>Jacobaea erucifolia</i>
Vlasbekje	X		X	<i>Linaria vulgaris</i>
Vogelmuur	X	X		<i>Stellaria media</i>
Vogelwikke	X		X	<i>Vicia cracca</i>
Vroegeling			X	<i>Draba verna</i>
Waterkruiskruid		X		<i>Jacobaea aquatica</i>
Watermunt	X	X	X	<i>Mentha aquatica</i>
Watermuur	X	X	X	<i>Stellaria aquatica</i>
Waterpeper	X	X	X	<i>Persicaria hydropiper</i>
Waterpest	X			<i>Elodea spec.</i>
Waterzuring	X		X	<i>Rumex hydrolapathum</i>
Wijfjesvaren		X		<i>Anthyrium filix-femina</i>
Wilde bertam		X		<i>Achillea ptarmica</i>
Wilde kamperfoelie			X	<i>Lonicera periclymenum</i>
Wilde marjolein				<i>Origanum vulgare</i>
Wilde peen	X	X		<i>Daucus carota</i>
Witte dovenetel	X	X		<i>Lamium alba</i>
Witte klaver	X	X	X	<i>Trifolium repens</i>
Witte waterlelie				<i>Nymphaea alba</i>
Wolfspoot	X	X	X	<i>Lycopus europaeus</i>
Zachte duizendknoop	X	X	X	<i>Persicaria mitis</i>
Zachte ooievaarsbek	X	X	X	<i>Geranium molle</i>
Zandhoornbloem			X	<i>Cerastium semidecandrum</i>
Zeegroene rus		X		<i>Juncus inflexus</i>
Zevenblad		X	X	<i>Aegopodium podagraria</i>
Zilverschoon	X			<i>Potentilla anserina</i>
Zilte rus				<i>Juncus Gerardii</i>
Zomprus	X	X		<i>Juncus articulatus</i>
Zompvergeet-mij-nietje	X			<i>Myosotis laxa subsp. cespitosa</i>
Zwanenbloem	X		X	<i>Butomus umbellatus</i>
Zwarte mosterd	X	X		<i>Brassica nigra</i>
Zwarte nachtschade		X		<i>Solanum nigrum</i>
Zwart tandzaad		X		<i>Bidens frondosa</i>

Bijlage 2. Lijst van vogels waargenomen in 2025

Hieronder worden per gebied in een tabel de geïnventariseerde vogels van 2025 weergegeven. Een 'B' betekent dat deze vogel een territorium heeft en dus als broedvogel geldt. Een 'X' geeft een vogel aan die is waargenomen buiten de BMP-telling. Alle gegevens vanaf 2015 zijn op aanvraag beschikbaar. Wegens de beperkte ruimte zijn deze gegevens uit dit verslag weggelaten.

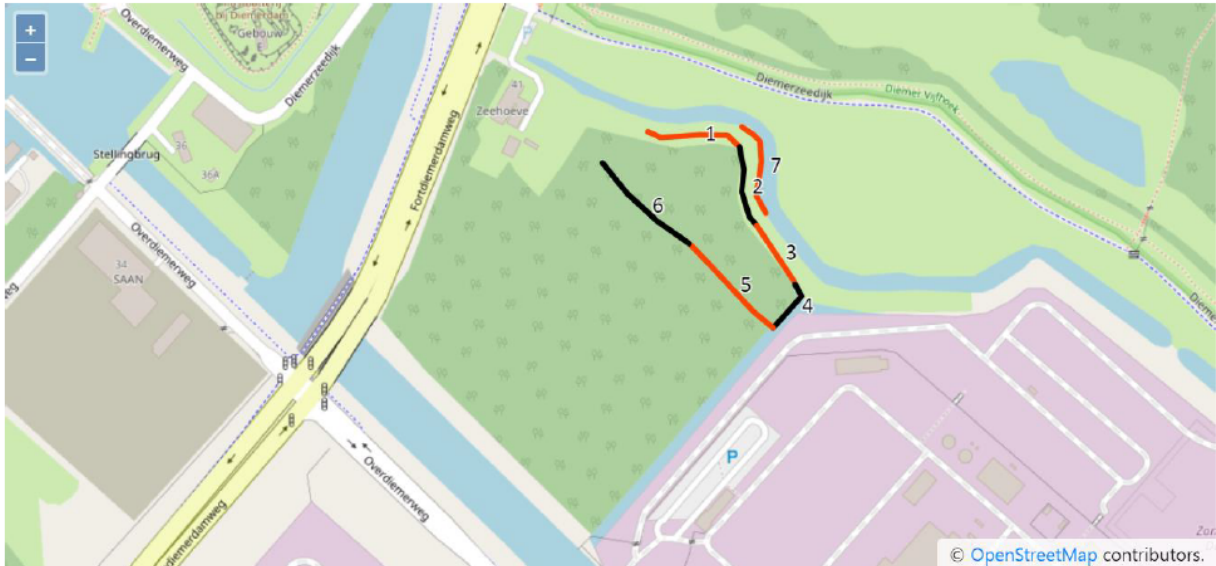
Vogels	ZH	OP	BVB	
Aalscholver	X	X	X	<i>Phalacrocorax carbo</i>
Appelvink			B	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>
Blauwborst			B	<i>Luscinia svecica</i>
Blauwe reiger	X	X	X	<i>Ardea cinerea</i>
Boerenwaluw	X	X	X	<i>Hirundo rustica</i>
Boomklever		X		<i>Sitta europaea</i>
Boomkruiper		X	B	<i>Certhia brachydactyla</i>
Boomvalk				<i>Falco subbuteo</i>
Bosrietzanger			B	<i>Acrocephalus palustris</i>
Braamsluiper	B		B	<i>Sylvia curruca</i>
Buizerd	X	X	X	<i>Buteo buteo</i>
Cetti's zanger	B	X	B	<i>Cettia cetti</i>
Ekster	X	X	X	<i>Pica pica</i>
Fazant				<i>Phasianus colchicus</i>
Fitis	X	X	X	<i>Phylloscopus trochilus</i>
Fuut			B	<i>Podiceps cristatus</i>
Gaai	X	X	B	<i>Garrulus glandarius</i>
Gekraagde roodstaart				<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
Gele kwikstaart				<i>Motacilla flava</i>
Geoorde fuut				<i>Podiceps nigricollis</i>
Gierwaluw				<i>Apus apus</i>
Goudvink				<i>Pyrrhula pyrrhula</i>
Grasmus	X	X	B	<i>Sylvia communis</i>
Grauwe gans	B	X	B	<i>Anser anser</i>
Grauwe vliegenvanger	B		B	<i>Muscicapa striata</i>
Groenling	X	X		<i>Chloris chloris</i>
Grote bonte specht	X	B	B	<i>Dendrocopos major</i>
Grote zaagbek			X	<i>Mergus merganser</i>
Grote zilverreiger	X	X	X	<i>Ardea alba</i>
Halsbandparkiet				<i>Psittacula krameri</i>
Havik				<i>Accipiter gentilis</i>
Heggenmus	B		B	<i>Prunella modularis</i>
Houtduif	X	X	X	<i>Columba palumbus</i>
Houtsnip				
Huiswaluw				<i>Delichon urbicum</i>
IJsvogel	X		B	<i>Alcedo atthis</i>
Kauw		X		<i>Corvus monedula</i>
Kleine karekiet	X	X	B	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>
Kleine mantelmeeuw				<i>Larus fuscus</i>
Kneu			B	<i>Linaria cannabina</i>
Knobbelzwaan	X		X	<i>Cygnus olor</i>
Koekoek	X		B	<i>Cuculus canorus</i>
Kokmeeuw				<i>Chroicocephalus ridibundus</i>
Kolgans				<i>Anser albifrons</i>
Koolmees	B	X	B	<i>Parus major</i>

Koperwiek				<i>Turdys iliacus</i>
Krakeend	B	X	B	<i>Anas strepera</i>
Kramsvogel				<i>Turdus pilaris</i>
Krooneend			B	<i>Netta rufina</i>
Kuifeend			B	<i>Aythya fuligula</i>
Matkop		X		<i>Poecile montanus</i>
Meerkoet	X	X	B	<i>Fulica atra</i>
Merel	B	X	X	<i>Turdus merula</i>
Nijlgans		X	X	<i>Alopochen aegyptiaca</i>
Nonnetje				<i>Mergellus albellus</i>
Oeverloper			X	<i>Acitis hypoleucus</i>
Oeverzwaluw				<i>Riparia riparia</i>
Parelduiker				<i>Gavia arctica</i>
Pimpelmees	B	X	B	<i>Cyanistes caeruleus</i>
Purperreiger	X		X	<i>Ardea purpurea</i>
Putter	B	X		<i>Carduelis carduelis</i>
Raaf	X	X		<i>Corvus corax</i>
Rietgors			B	<i>Emberiza schoeniclus</i>
Rietzanger	X		B	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>
Roerdomp				<i>Botaurus stellaris</i>
Roodborst	B	B	X	<i>Erithacus rubecula</i>
Roodborsttapuit			B	<i>Saxicola rubicola</i>
Scholekster			X	<i>Haematopus ostralegus</i>
Slechtvalk				<i>Falco peregrinus</i>
Snor			B	<i>Locustella luscinioides</i>
Soepeend				<i>Anas platyrhynchos forma domestica</i>
Sperwer				<i>Accipiter nisus</i>
Spotvogel				<i>Hippolais icterina</i>
Spreeuw	X	X	X	<i>Sturnus vulgaris</i>
Staartmees	X	X	B	<i>Aegithalos caudatus</i>
Tjiftjaf	B	X	B	<i>Phylloscopus collybita</i>
Torenvalk				<i>Falco tinnunculus</i>
Tuinfluitier	B		B	<i>Sylvia borin</i>
Vink	B	X	B	<i>Fringilla coelebs</i>
Visarend				<i>Pandion haliaetus</i>
Waterhoen	B		B	<i>Gallinula chloropus</i>
Watersnip				<i>Gallinago gallinago</i>
Waterral				<i>Rallus aquaticus</i>
Wilde eend	B	X	B	<i>Anas platyrhynchos</i>
Winterkoning	B	X	B	<i>Troglodytes troglodytes</i>
Witoogeend				<i>Aythya nyroca</i>
Witte kwikstaart			X	<i>Motacilla alba</i>
Zanglijster	B	X	B	<i>Turdus philomelos</i>
Zeearend			B	<i>Haliaeetus albicilla</i>
Zwarte kraai	X	X	X	<i>Corvus corone</i>
Zwartkop	B	X	B	<i>Sylvia atricapilla</i>
Broedvogels	20	2	36	
Andere waarnemingen	22	37	20	
Totaal	42	39	56	

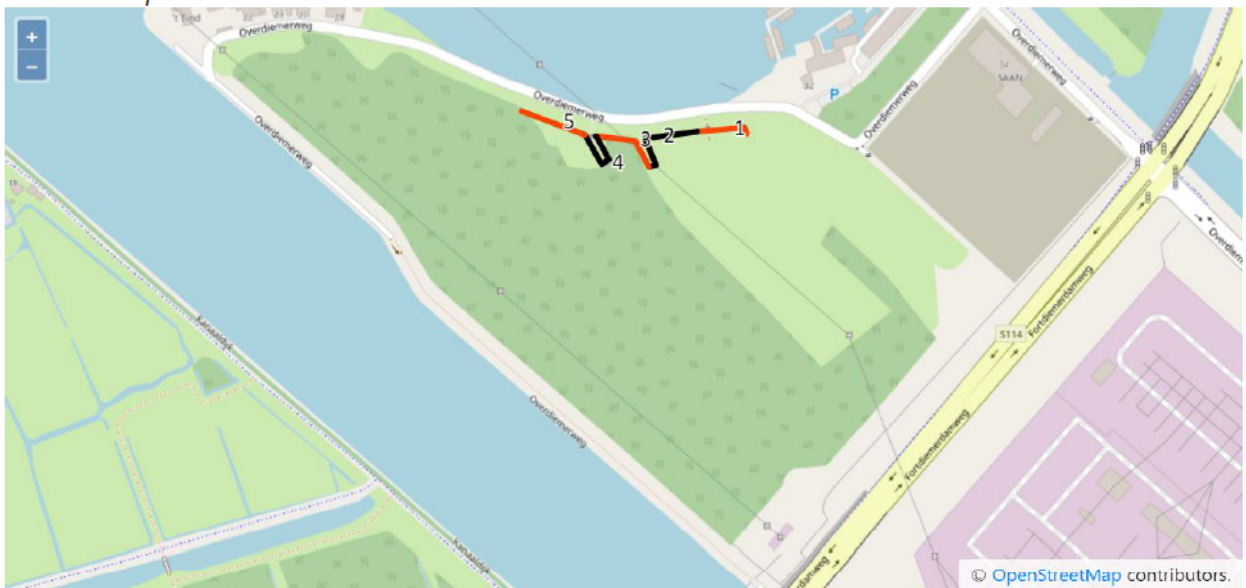
Bijlage 3. Libellenroutes

Hieronder vindt u een overzicht van de libellenroutes die voor deze inventarisatie zijn afgelopen. Het gaat niet meer volgens de officiële meetnet methode. Om de gegevens wel vergelijkbaar te houden met afgelopen jaren worden dezelfde routes gebruikt.

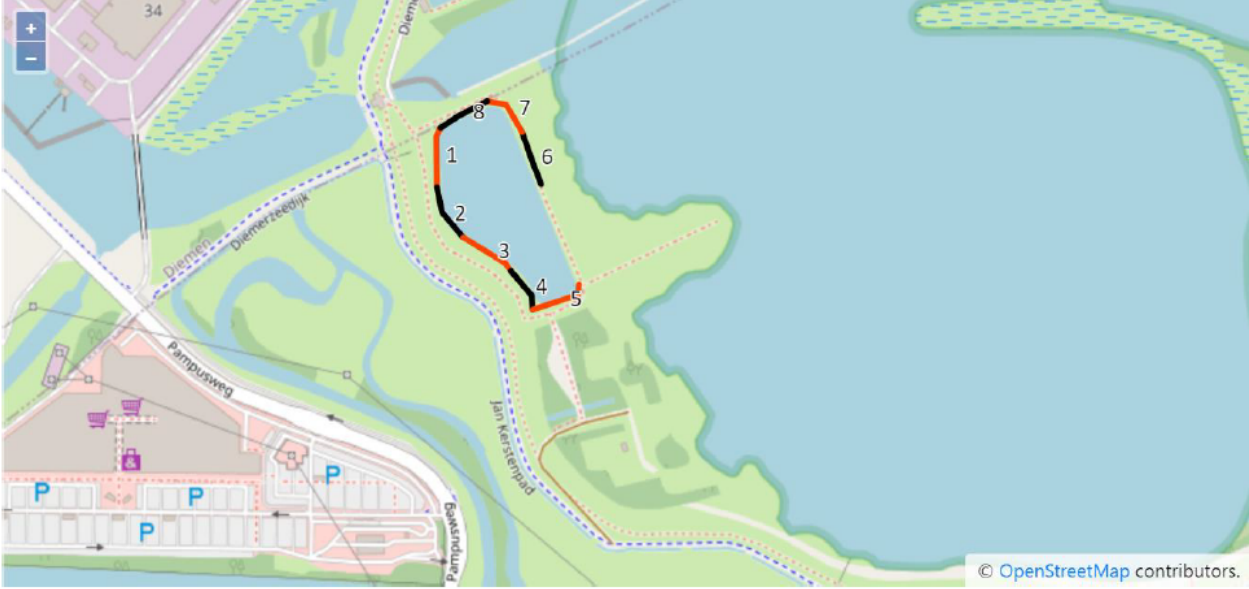
Zeehoeve

Overdiempolder

Baai van Ballast

Bijlage 4. Lijst van overige fauna waargenomen in 2025

Hieronder is het volledige resultaat te zien van de soorten die tijdens de rondes ook opgevallen zijn. Waar geen Nederlandse naam staat, heeft deze soort in ons land alleen nog een wetenschappelijk naam.

Sprinkhanen	ZH	OP	BvB	
Gewoon spitskopje	X	X	X	<i>Conocephalus dorsalis</i>
Grote Groene Sabelsprinkhaan	X	X	X	<i>Tettigonia Viridissima</i>
Struiksprinkhaan	X	X	X	<i>Leptophyes Punctatissima</i>
Zuidelijke boomsprinkhaan			X	<i>Meconema meridionale</i>

Dagvlinders	ZH	OP	BvB	
Atalanta	X	X	X	<i>Vanessa atalanta</i>
Bont zandoogje	X	X	X	<i>Pararge aegeria</i>
Bruin blauwtje	X		X	<i>Aricia agestis</i>
Citroenvlinder	X	X	X	<i>Gonepteryx rhamni</i>
Dagpauwoog	X	X	X	<i>Aglais io</i>
Distelvlinder				<i>Vanessa cardui</i>
Gehakelde aurelia		X	X	<i>Polygonia c-album</i>
Groot koolwitje	X			<i>Pieris brassicae</i>
Icarusblauwtje	X	X	X	<i>Polyommatus icarus</i>
Klein geaderd witje		X	X	<i>Pieris Napi</i>
Klein koolwitje	X	X	X	<i>Pieris rapae</i>
Kleine vos				<i>Aglais urticae</i>
Kleine vuurvlinder	X	X	X	<i>Lycaena phlaeas</i>
Oranjetipje	X		X	<i>Anthocharis cardamines</i>

Bijen	ZH	OP	BvB	
Aardhommel	X	X	X	<i>Bombus terreB59:B73stris</i>
Akkerhommel				<i>Bombus pascuorum</i>
Boomhommel				<i>Bombus hypnorum</i>
Ereprijszandbij				<i>Andrena labiata</i>
Gewone koekoekshommel				<i>Bombus campestris</i>
Honingbij	X	X	X	<i>Apis mellifera</i>
Meidoornzandbij				<i>Andrena carantonica</i>
Pluimvoetbij			X	<i>Dasygoda hirtipes</i>
Roodgatje				<i>Andrena haemorrhoea</i>
Roodzwarte dubbeltand				<i>Nomada Fabriciana</i>
Steenhommel			X	<i>Bombus lapidarius</i>
Veldhommel				<i>Bombus lucorum</i>
Vierkleurige koekoekshommel				<i>Bombus sylvestris</i>
Weidehommel				<i>Bombus pratorum</i>
Zwartrode zandbij			X	<i>Andrena clarkella</i>

Wespen	ZH	OP	BvB	
Bijenwolf				<i>Philanthus Triangulum</i>
Dikpootwesp				<i>Chalcis sispes</i>
Duitse wesp	X	X	X	<i>Vespula germanica</i>
Europese Hoornaar			X	<i>Vespa crabro</i>
Franse veldwesp	X	X	X	<i>Polistes Dominula</i>
Gewone borstelspinnendoder				<i>Anoplius infuscatus</i>
Gewone vliegendoder				<i>Mellinus arvensis</i>
Gewone wesp	X		X	<i>Vespula vulgaris</i>

Vliegen en muggen	ZH	OP	BvB	
Akkerdisteldansvlieg				<i>Empis Livida</i>
Akkerdistelgalboorvlieg				<i>Urophora Cardui</i>
Blinde bij				<i>Eristalis tenax</i>
bruinrugzigzag				<i>Elgiva sollicita</i>
Dambordvlieg				<i>Sarcophaga carnaria</i>
Donkere klisboorvlieg				<i>Tephritis bardanae</i>
Gele snipvlieg				<i>Rhagio Tringarius</i>
Gewone langsprietwapenvlieg				<i>Stratiomys singularior</i>
Gewone pendelvlieg				<i>Helophilus pendulus</i>
Gewone rietslakvlieg				<i>Tetanocera ferruginea</i>
Gewone schubsnipvlieg				<i>Chrysopilus cristatus</i>
Gewone wolzwever				<i>Bombylius Major</i>
Gewoon knuppeltje				<i>Physocephala rufipes</i>
Grote langlijf				<i>Sphaerophoria scripta</i>
Grote sponsmug				<i>Demeijerea rufipes</i>
Herfstmetaalwapenvlieg				<i>Sargus bipunctatus</i>
Hommelbijvlieg				<i>Eristalis Intricaria</i>
Hommelreus				<i>Volucella Bombylans</i>
Knutten Knaasjes Knijpsjes				<i>Ceratopogonidae indet.</i>
Kool-langpootmug				<i>Tipula oleracea</i>
Langlijfje onbekend				<i>Sphaerophoria spec.</i>
Langpootmug	X	X	X	<i>Tipulidae indet.</i>
Lichte driestreepdansvlieg				<i>Empis Trigramma</i>
Ongeklekte snipvlieg				<i>Rhagio immaculatus</i>
Prachtwapenvlieg				<i>Chloromyia formosa</i>
Ringpootroofvlieg				<i>Tolmerus cingulatus</i>
Roestbruine kromlijf				<i>Sicus Ferrugineus</i>
Roodwangbromvlieg				<i>Calliphora Vicina</i>
Rouwvlieg				<i>Bibio Marci</i>
Schorpioenvlieg				<i>Panorpa Communis</i>
Schorsvlieg				<i>Mesembrina meridiana</i>
Slanke driehoekszweefvlieg				<i>Melanostoma scalare</i>
Snorzweefvlieg				<i>Episyrphus balteatus</i>
Sprinkhaanvlieg				<i>Stomorhina Lunata</i>
Stadsreus (hoornaarzweefvlieg)				<i>Volucella Zonaria</i>
Strontvlieg	X	X	X	<i>Scathophaga stercoraria</i>
Vederdistelgalboorvlieg				<i>Urophora stylata</i>
Weidelangpootmug				<i>Tipula paludosa</i>
Weidevlekoog				<i>Eristalinus sepulchralis</i>
Witte Reus				<i>Volucella Pellucens</i>
Zwartwitte wapensnuitvlieg				<i>Nemotelus pantherinus</i>
				<i>Ernestia puparum</i>
				<i>Eutonia Barbipes</i>
				<i>Graphomya maculata</i>
				<i>Ptychoptera Contaminata</i>
				<i>Sepedon Spinipes</i>

Torren en kevers	ZH	OP	BvB	
Aardvlo				<i>Asiorestia spec.</i>
Akkersnelloper				<i>Anchomenus dorsalis</i>
Behaarde bladsnuitkever				<i>Phyllobius Oblongus</i>
Bietensnuitkever				<i>Tanymecus Palliatus</i>
Blauwe muntbladhaan				<i>Chrysolina coeruleans</i>

Blauwe muntgoudhaan				<i>Chrysolina coeruleans</i>
Bleekgele weekschild				<i>Cantharis livida</i>
Bonte rietloper, rietsnoerhalsloopkever of rietloopkever				<i>Odacantha Melanura</i>
Bossnelloper				<i>Limodromus assimilis</i>
Breedhoornmestkever				<i>Onthophagus Fracticornis</i>
Bronzen snuitkever				<i>Strophosoma melanogrammum</i>
Citroenlieveheersbeestje				<i>Psyllobora vigintiduopunctata</i>
Donker graanhaantje				<i>Oulema obscura</i>
Dwergkattenstaartsnuitkever				<i>Nanophyes Marmoratus</i>
Eenhoornige snoerhalskever				<i>Notoxus monoceros</i>
Elzenhaantje	X	X	X	<i>Agelastica alni</i>
Frambozensnuittor (aardbeibloesemkever)				<i>Anthonomus Rubi</i>
Gauwe frambozentor				<i>Byturus ochraceus</i>
Geel soldaatje				<i>Cantharis Livida</i>
Geelgerande aardvlo				<i>Longitarsus Dorsalis</i>
Geelgerande waterroofkever				<i>Dytiscus Marginalis</i>
Gekamde brandnetelsnuittor				<i>Parethelcus Pollinarius</i>
Gekorrelde veldloopkever				<i>Carabus granulatus</i>
Gevlekt rietkapoentje				<i>Coccidula Scutellata</i>
Gevlekte smalboktor				<i>Leptura Quadrifasciata</i>
Gewone borstelboktor				<i>Pogonocherus hispidus</i>
Gewone distelboktor				<i>Agapanthia villosoviridescens</i>
Gewone Oeverkortschildkever				<i>Paederus riparius</i>
Gewone rietkever				<i>Donacia Clavipes</i>
Gewone smalboktor				<i>Stictoleptura rubra</i>
Gewone snelzwenner				<i>Agabus bipustulatus</i>
Gezoomd moerashaantje				<i>Prasocuris marginella</i>
Gouden wilgenaardvlo				<i>Crepidodera aurata</i>
Grijze bolsnuittor				<i>Philopodon plagiatus</i>
Groen zuringhaantje				<i>Gastrophysa Viridula</i>
Groene Struiksnuutkever				<i>Polydrusus sericeus</i>
Grote eikelboorder				<i>Curculio Venosus</i>
Hazelnootboorder				<i>Curculio nucum</i>
Hennepnetelgoudhaan				<i>Chrysolina fastuosa</i>
Hennepnetelgoudhaan				<i>Chrysolina fastuosa</i>
Ingekepte smalboktor				<i>Pseudovadonia livida</i>
Klein wilgenhaantje				<i>Galerucella Lineola</i>
Kleine julikever				<i>Anomalina Dubia</i>
Kleine Lapsnuitkever				<i>Otiorhynchus Ovatus</i>
Kleine rode weekschild				<i>Rhagonycha fulva</i>
Kleine spinnende watertor				<i>hydrochara caraboides</i>
Kleine wespenboktor				<i>Clytus Arietis</i>
Kortsprietelzenhaantje				<i>Plagiosterna aenea</i>
Kortvleugelboorkever				<i>Valgus Hemipterus</i>
Krompootdoodgraver				<i>Nicrophorus vespillo</i>
Lang griendhaantje				<i>Phratora vulgatissima</i>
Langsprietberkenhaantje				<i>Luperus Longicornis</i>
Langsprietpopulierensnuitkever				<i>Dorytomus Longimanus</i>
Lisaardvlo				<i>Aphthona nonstriata</i>
Lissnuitkever				<i>Mononychus Punctumalbum</i>
Menierood zuringspitsmuisje				<i>Apion frumentarium</i>

Mestzwemtor				<i>Sphaeridium Scaraboides</i>
Moertje				<i>Chrysolina polita</i>
Muisgrijze Kniptor				<i>Agrypnus Murina</i>
Niervleklieveheersbeestje				<i>Exochomus quadripustulatus</i>
Oogvleksteilkopje				<i>Cryptocephalus ocellatus</i>
Reebruine Bladsnuitkever				<i>Polydrusus Cervinus</i>
Rode distelaardvlo				<i>Sphaeroderma Testaceum</i>
Roodaarskniptor				<i>Athous Haermorrhoidalis</i>
Roodkopvuurkever		X		<i>Pyrochroa serraticornis</i>
Roodschildveldmestkever				<i>Aphodius fimetarius</i>
Rozenkever/Johanneskever				<i>Phyllopertha horticola</i>
Ruigkever/Wolkever				<i>Lagria Hirta</i>
Schaakbordlieveheersbeestje				<i>Propylea</i> <i>Quatuordecimpunctata</i>
Schrijvertje				<i>Gyrinus natator</i>
Slakkenaaskever				<i>Phosphuga atrata</i>
smeewortelaardvlo				<i>Longitarsus Anchusae</i>
Stinkende Kortschild				<i>Ocyopus olens</i>
Stokroosnuitkever				<i>Rhopalapion longirostre</i>
tiestippelig lieveheersbeestje				<i>Adalia decempunctata</i>
Trage rietkever				<i>Plateumaris sericea</i>
Tweevlekspiegelloopkever of tweevlekkige snelkever				<i>Notiophilus biguttatus</i>
Viervlek lieveheersbeestje				<i>Exochomus quadripustulatus</i>
Viervlekbrandnetelsnuitkever				<i>Nedus Quadrimaculatus</i>
Viervlekkig Aziatisch lieveheersbeestje				<i>Harmonia axyridis f. spectabilis</i>
Zestienstippelig lieveheersbeestje				<i>Coccinella septempunctata</i>
Zevenstippelig lieveheersbeestje	X	X	X	<i>Coccinella septempunctata</i>
Zuringsnuitkever				<i>Rhinoncus pericarpus</i>
Zwart soldaatje				<i>Cantharis Pellucida</i>
Zwartkopvuurkever				<i>Pyrochroa coccinea</i>
Zwartpootsoldaatje				<i>Cantharis Fusca</i>

Zoogdieren	ZH	OP	BvB
Mol			X
Vedspitsmuis	X	X	X